

I

În dreptul hubloului defila o cohortă de norișori albi și pufoși, formând un covor ce ascundea privirii pământul deasupra căruia zbura avionul. Razele soarelui încercau să pătrundă pieziș prin acest abur alb, provocând irizări și jocuri de lumini ce fascinau spectatorul întâmplător. Așezată comod lângă fereastră, Mira admira spectacolul norilor și al luminii, furată de propriile ei gânduri. Era un moment plăcut al călătoriei, un moment de răgaz în care putea să se gândească la drumul parcurs. Nu începuse de mult timp călătoria, dar ce însemna „mult timp?” De fiecare dată altceva, dacă te raportați la viața efemeridelor, a elefanților, a oamenilor sau a Universului. Oftă încetișor: poate că totuși trecuse „mult timp”, dacă aveai în vedere că depășise jumătatea drumului. Nu știa exact cât mai are de parcurs, nu consultase orarul de mers, dar se lăsa în voia Pilotului: știa el unde trebuie să ajungă avionul. De fapt, cum se numea aeroportul de sosire? Nu putea acum să-și amintească, așa că lăsă problema pentru mai târziu. Dacă ar fi fost Mama aici, ar fi întrebat-o, ea știa totdeauna totul, sau asta fusese percepția ei de copil. Mai târziu și-a dat seama că nu era așa, că nimeni nu știe totul, dar în copilărie, Mama și Tata erau instanțele supreme la care se raporta.

Mama fusese scriitoare, scrisese romane destul de bune, în opinia Mirei. În adolescență și-n tinerețe o intrigase faptul că tema predilectă a scrierilor Mamei era trecerea timpului și efemeritatea omului.

– De ce te preocupă atât de mult acest lucru? îi reproșase ea. Timpul oricum trece, nu te mai gândești la asta, că tot nu-l poți opri.

– Cred că ar fi mai bine să reluăm această discuție peste câțiva ani, dacă voi mai fi sub acest soare – zâmbise Mama cu îngăduință.

Acum știa ce dorise să spună ea atunci. Despre trecerea timpului, despre sentimentul perisabilității poți discuta teoretic la orice vârstă, dar cu adevărat nu-l poți înțelege decât „nel mezzo del camin di nostra vita”¹, cum spunea Dante. Și mai ales *după* acest moment.

Mama era o femeie înaltă și bine făcută. Părul castaniu îi încadra fața ovală, avea trăsături regulate, fără să fie o frumusețe. Dar ceea ce făcea înfățișarea ei cu adevărat plăcută erau ochii, sau, mai exact, privirea: plină de bunăvoință, zâmbitoare, deschisă, luminându-i întreaga față. Și totuși fusese destul de severă cu Mira: avea „mâna iute” și dacă fetița nu asculta, primea urgent o palmuță. Evident, nu era o lovitură dureroasă fizic, doar un gest menit să-i atragă atenția că nu e bine ceea ce face, că a supărat-o pe Mama. Nu se întâmpla prea des, pentru că Mira era un copil cuminte, dar Mama avea o departajare foarte clară a noțiunilor de *bine* și de *rău* și voia să-i transmită și fetei această ierarhie de valori. Mai importante erau însă discuțiile lor. Cât fusese mică, aceste „discuții” se desfășurau seara înainte de culcare. Mira avea mereu ceva de întrebat și Mama avea grijă să n-o lase niciodată fără răspuns. Apoi erau poveștile spuse de mama: cele tradiționale, pe care le știe orice copil, dar și cele inven-

¹ „în mijlocul cărării vieții noastre” (ital.) – Dante: *Divina Comedie*

tate de ea. Erau mici povestioare ad-hoc, în care prințesa, sau zâna, sau personajul principal făcea greșeli pe care le făcuse în acea zi Mira sau un alt copil din anturajul ei. Poveștile acestea o ajutaseră să-și conștientizeze greșelile mai mult decât orice teorie. Iar poveștile tradiționale nu erau „modernizate” după o lăncedă mentalitate a slăbiciunii, nu. Acolo lupul nu stătea la masă cu Scufița Roșie și cu vânătorul, ci sfârșea în apă cu burta plină de pietre, regina cea rea, care încercase s-o omoare pe Albă-ca-Zăpada nu devenea bună peste noapte iar purcelușii nu fraternizau cu lupul cel rău.

„Da – gândi Mira –, Mamei trebuie să-i mulțumesc că mi-a așezat universul interior pe niște piloni siguri. Apoi, evident, mi-am format propriile păreri și concepții, dar temelia atunci a fost pusă, în copilărie.

Uneori o însoțea pe Mama la biserică. Îi plăcea să imite gestul de a-și înmuia degetele în apa sfințită pentru a-și face semnul crucii, căci Mama era catolică. Se așeza cuminte în bancă lângă ea, deși nu înțelegea prea multe, căci preotul vorbea într-o limbă necunoscută, despre care aflase că se numește latina. Nu pricepea de ce trebuia să vorbească o limbă pe care n-o înțelegea nimeni, dar nu-și bătea capul cu asta. Prefera să se uite cu atenție în jur la ornamente și statui, dar mai ales la vitraliile ce prezentau diverse scene și personaje și a căror cromatică o fascina.

Tata era ortodox, convins și practicant, o botezase pe Mira în biserica ortodoxă, totuși o trimisese la orele de religie pentru copii ale bisericii pe care o frecventa Mama, pentru că voia ca fetița să cunoască principiile religiei creștine și acolo se organizau asemenea ore pentru copii. Credea că un preot i le putea explica mai bine decât ar fi făcut-o el în fa-

milie. Mira își amintește și acum istorioarele interesante, dar mai ales ilustrațiile lor care i se imprimaseră vizual mai puternic în memorie: Adam și Eva, Cain și Abel, potopul lui Noe, sacrificarea lui Isac, Sodoma și Gomora...

Locuiau pe o străduță liniștită în orașul vechi și mulți dintre vecini se cunoșteau între ei, așa că fetița se juca cu o liotă de copii. Magda locuia în aceeași curte cu ea, dar mai erau și alți copii de pe aceeași stradă: Paula, fetița cu ochi albaștri și codițe blonde, împletite pe două rânduri, chiar din creștetul capului, Florica, cu părul cârlionțat, mereu pusă pe șotii, Inge, săsoaica subțirică și înaltă, Rodica, cu vreo doi ani mai mare decât Mira și, desigur, vreo doi-trei băieți care însă, de regulă, aveau jocurile lor. Cu păpușile se jucau de obicei la Florica, pentru că avea mai mult spațiu și se puteau desfășura în voie. Pe stradă, în fața casei, jucau șotron, cu celebrele „căsuțe” desenate cu creta pe trotuar. Chiar dacă nu aveau prea multe jucării, inventau o mulțime de jocuri, așa că, privind în urmă, Mira putea afirma că a avut o copilărie fericită. Vara își petrecea vacanța la bunici, în satul lor din Ardeal, cu case de gospodari cuprinși și cu porți înalte, dincolo de care se desfășura viața familiei la adăpost de privirile curioșilor. În fundul curții era grădina cu meri, cireși și pruni, ideal loc de joacă pentru fetiță. Aici, jocul preferat era de-a „Zâna Florilor”. Îi plăcea să joace acest joc mai ales cu Bunica, pentru că ea accepta de fiecare dată un rol secundar, Zâna fiind, invariabil, Mira. Cu celelalte fetițe ar fi vrut să se joace de-a zânele, dar ajungeau mereu în impas, căci fiecare voia să fie personajul principal. O întrebase odată pe Bunica de ce e mereu de acord cu rolul impus de nepoată, iar Bunica, zâmbind, îi spusese un lucru

neînțeles pe deplin atunci, dar asupra căruia meditasese mai târziu: „Nu e important să joci rolul principal. Importantă e frumusețea jocului, dar mai importantă e dragostea.” Sigur, înțelegea că Bunica o iubea și de aceea se juca cu ea, deși ea însăși nu mai era copil de mult. Pe de altă parte, tot Bunica rezolvase problema cu copiii, sfătuindu-le să fie zâne pe rând. În felul acesta aveau fiecare satisfacția rolului principal, dar învățau să accepte și unul mai puțin important și, mai ales, se jucau *împreună*. Era un grup vesel de copii cu care se juca nu numai în livadă, ci bătea și ulițele și mergea la scăldat, inventând în fiecare zi ceva nou.

Dar personajul principal al vacanțelor estivale rămânea, totuși, Bunica. Era o femeie mărunțică, uscățivă, ai cărei ochi priveau cu blândețe de sub broboada pe care o purta și vara. Avea o bunătate înăscută și nu o dată femeile din sat veneau la lelea Maria pentru sfat și alinare. Mira simțea o afinitate deosebită pentru Bunica. Mai târziu a realizat că era așa de atașată de ea pentru că semănau foarte mult. Nu numai la aspectul fizic, căci și Mira avea o constituție fragilă, delicată, cu oase subțiri, cu o față ovală și cu ochi mici, dar expresivi, ce păreau mereu să zâmbească. Nu, ele se asemănau și *în interior*, având amândouă aceeași aplecare spre pozitiv, spre constructiv, având în vedere totdeauna mai întâi binele, căutând acest bine în oameni, chiar și în „neprieteni”. Cu alte cuvinte, binele predomina în ceea ce gândeau, în ceea ce făceau, în ceea ce erau. Bunica o iubea mult pe fetiță și era fericită când venea vara în vacanță la țară. Pregătea odaia de oaspeți, unde Mira dormea cu verișoara ei, Anca, venită de la București, unde locuia cu părinții ei. Numai că, spre deosebire de Mira, Anca nu rămânea

toată vara. După un timp se plictisea și veneau părinții după ea. Rămâneau câteva zile, apoi plecau cu toții la București. Mira însă se simțea minunat și insista mereu să rămână toată vacanța. După plecarea Ancăi, Bunica se muta cu ea în odaia de oaspeți, lăsându-l pe Bunicul singur în camera din spate. Chiar și după ce fetița a mai crescut și putea dormi singură în cameră, nu se îndura să se lipsească de prezența bătrânei. Erau minunate acele seri în care Bunica îi spunea povești sau întâmplări adevărate din viața ei sau a celorlalte rude din sat, căci avea un real talent de povestitor: cuvintele curgeau lin, ca mărgelile pe ață, știa să creeze suspans, să-și conducă acțiunea spre punctul culminant și să capteze întreaga atenție a ascultătorului. La sfârșitul serii, când venea vremea să se întoarcă acasă, Mira se desprindea greu de lumea satului și de Bunica. Auzise în sat o doină de cătanie cântată de un cioban cu mult patos și multă jale: „Foaie veerde, foi de nuuc,/ Mai am o zi și mă duuc, măi./ Eu mă duuuc, codrul rămâne,/ Plânge frunza după miine./ Plânge fruunzaa și iarbaa, măi/ Și măicuța sărmana, măi.” Cu câteva zile înainte de plecarea acasă cânta în gura mare și cu lacrimi în ochi această doină, înlocuind cuvântul „măicuța” cu „Bunica”: „Și Bunica, sărmana, măi”. Aceasta, auzind-o, nu se putea împiedica să nu-și șteargă o lacrimă cu colțul șorțului. Dar odată ajunsă acasă, se îndrepta cu toate pânzele sus spre noua experiență care o aștepta în septembrie: începutul școlii.

II

Școala... „A fost un spațiu în care totdeauna m-am simțit bine – cugetă Mira. Și ca elevă, și ca profesoară.” Fusesse o elevă bună, care învăța cu ușurință, poate și pentru că *o interesa* ce se discuta în clasă. Prindea repede și trecea totul prin filtrul rațiunii, nu „tocea” niciodată. Știuse să citească și să socotească cu mult înainte de a merge la școală și asta fără să o fi învățat cineva. Pur și simplu părinții s-au trezit că fata lor citește. Pasiunea pentru citit a păstrat-o toată viața. Era încă în școala generală, cum se numea pe atunci gimnaziul, când i-a căzut în mână o carte în limba franceză, editată în perioada interbelică, al cărei titlu și-l amintește și acum: „L’homme du dernier tsar”, nu însă și numele autorului. Pasiunea pentru istorie, inclusiv pentru cea contemporană, o avea – se pare – încă de atunci, căci s-a hotărât să citească volumul, în ciuda cunoștințelor precare de limbă franceză la acea vârstă. A citit, într-adevăr, cartea, cu dicționarul alături, și asta i-a luat ceva timp, dar a reușit s-o termine, lucru care i-a dat un sentiment plăcut de satisfacție. N-a învățat niciodată pentru note, poate și pentru că lua note bune fără un efort deosebit, în mod natural. Invariabil, la sfârșitul fiecărui an școlar, chiar în liceu, lua premiul I, deși nu-și propusese acest obiectiv, astfel încât, în clasa a X-a, hotărâse – dintr-un teribilism adolescentin – să schimbe situația. „Săraca Olivia, se străduiește atât de mult să ia premiul I și nu-i iese în niciun an” – comentase Mira cu falsă compasiune, ce ascundea de fapt mândria de a fi mai deșteaptă decât colega ei „tocilară”. „Ia s-o facem fericită.” Și

VII

...Amintirea se frânse brusc și Mira reveni la realitatea imediată. Avionul zbura acum din nou lin, după ce un gol de aer îi pusese la încercare. Își prinse capul în mâini, închizând ochii și inima i se zbatu dureros în piept. Scoase din poșetă o cutiuță argintie, din care luă o pastilă.

– Vă dau puțină apă? auzi glasul prietenos al lui Angel și, cu promptitudine, aceasta îi aduse paharul cerut.

Mira înghiți pastila cu puțină apă și-i zâmbi stewardesei, mulțumindu-i.

– Am impresia că nu vă simțiți prea bine. Pot să vă ajut cu ceva?

– E în regulă, acum e bine. Doar o amintire dureroasă m-a tulburat pentru câteva clipe.

Angel nu spuse nimic și se îndepărtă, după ce se asigurase că pasagera și-a revenit. „E foarte drăguță și grijulie stewardesa. Am chiar impresia că știe despre mine mai multe decât cred eu că știe. Sau e doar imaginația mea... Oricum, e foarte discretă. Dar de unde ar putea ști ea durerile mele?”

Ilinca... șopti gândul tainic al mamei. Gândul îi zbură la ghemotocul de fetiță pe care-l născuse în al doilea an de căsnicie. Își aminti bucuria imensă ce-i invadase sufletul când a auzit primul strigăt al noului născut. Bucurie care prevalase în fața durerilor nașterii, a oboselii. Apoi, bucuria de a o ține în brațe pentru prima oară. Privea chipul micuț, cu ochii închiși și nu-i venea să creadă că e fetița ei, carne din carnea ei. O duioșie fără margini a cuprins-o dintr-odată, coplesind-o. Dar bucuria n-a ținut mult. Sorin, ca medic pediatru, și-a dat

seama cel dintâi că ceva nu este în ordine. Într-adevăr, la câteva luni, au constatat că Ilinca avea o malformație congenitală, o malformație a inimii. Mira o privea în fiecare zi cu îngrijorare, pentru că fiecare zi putea să fie ultima, dar și cu bucuria pe care o dă candoarea și drăgălășenia unui bebeluș mult dorit. Nu s-au bucurat însă prea mult de primul lor copil: înainte de a împlini un an, micuța i-a părăsit, luându-și zborul spre zărilor veșniciei. Mira a fost devastată: „Măcar de n-aș fi cunoscut-o, de n-aș fi ținut-o în brațe, de n-aș fi văzut-o crescând. Dacă ar fi murit la naștere, aș fi suferit, dar nu atât de dureros ca acum” îi spunea ea lui Sorin. Acesta încerca să o consoleze, dar nu prea găsea cuvinte, fiind și el răvășit de pierderea razei de soare ce le luminase pentru atât de puțin timp existența. Pe peretele sufrageriei avea un tablou ce înfățișa un țărm de mare într-o noapte întunecată și o barcă ce se pregătea să plece în larg. Era o moștenire de familie, îl primise de la Mama. În copilărie își imagina mereu că era de fapt un fel de luntre a lui Charon, pe care se îmbarcau sufletele dragi ei pentru călătoria fără întoarcere. Pe rând, barca fusese populată, în imaginația ei, cu cei plecați: Bunicul, Bunica... Acum și Ilinca era acolo, cu ei în barcă...

Nu credea că va putea trece peste această suferință, dar aici s-a înșelat. „Se spune că timpul vindecă totul. În realitate, omul a fost creat cu capacitatea de a uita suferința, altfel viața n-ar putea fi trăită” – cugetă ea. La mai puțin de doi ani, s-a născut Alina, iar apoi, după încă patru ani, Răzvan. Alina era o fetiță drăgălașă, ca toți copiii, cu părul blond închis, ca al lui Sorin, și cu gropițe în obraji. A reușit să umple golul lăsat de moartea Ilincăi și părinții și-au concentrat toată atenția și grija asupra ei. N-aveau însă de ce să

se teamă, Alina era un copil perfect sănătos. Mai mult, era ceea ce mama Mirei numea „un copil luminos”. În sensul că era o natură veselă și deschisă, o natură pozitivă, după cum s-a văzut chiar din primii ani de viață. Când era mică, râdea ușor cu gura până la urechi, nu plângea la orice zgârietură și zâmbea imediat celor care-i zâmbeau. S-a dovedit a fi și o persoană hotărâtă, care știa ce voia, dar îmbina această hotărâre cu grație și diplomatie, așa că era plăcută de toți.

Răzvan s-a născut la patru ani după Alina. Mira își amintește și acum cu strângere de inimă, pentru că a fost o naștere grea. S-a chinuit mult, a avut o hemoragie puternică și la un moment dat chiar viața ei a fost pe muchie de cuțit. A salvat-o un medic competent, care i-a spus însă că nu va mai putea să aibă copii. Deși și-ar mai fi dorit unul, Mira s-a împăcat cu ideea, ocupându-se cu toată grija de cei doi pe care-i avea deja.

Răzvan era total opus Alinei. De mic a fost un copil dificil, introvertit, greu de „citit”. Era gelos pe sora lui, deși părinții îi iubeau și se ocupau de ei în mod egal. Dar Alina, fiind o fire atât de deschisă, era plăcută de toți și Răzvan suferea din această cauză. Nu arăta însă pe față ci-și rumega frustrarea în interior. Mai târziu, la adolescență, diferențele dintre ei erau și mai vizibile. Alina era o fată nu numai inteligentă, ci și ambițioasă, cu rezultate școlare remarcabile. Răzvan era un adolescent rebel, inteligent, dar afectând nepăsarea față de „măruntele probleme școlare”, drept care fata a intrat la un liceu teoretic de prestigiu, în timp ce băiatul la un liceu industrial. Nu numai atât, dar anturajul de acolo n-a fost cel mai fericit pentru el. În curând, părinții au fost chemați la școală. Diriginta și-a exprimat regretul că un copil care are

acasă un mediu așa de favorabil dezvoltării sale, s-a înhăitat cu elevi-problemă, care l-au tras la rele. Acasă, urmasse o scenă teribilă. Sorin nu putea accepta ca fiul său, în care investise atâta încredere, atâtea speranțe, să-l dezamăgească atât de crunt. Pe de altă parte, Răzvan se credea neînțeles, un fel de rebel singuratic care face totul împotriva regulilor, împotriva sistemului, dar care are totuși o infinită nevoie de dragoste.

– Cum ai putut să ne faci una ca asta? N-ai avut tot ce-ți trebuia? Ce ți-a lipsit? îl apostrofase Sorin.

– Înțelegerea – asta mi-a lipsit! țipase Răzvan. Te-ai străduit vreodată să mă înțelegi și pe mine, să mă iei așa cum sunt, nu să-mi impui propria ta viziune despre ceea ce trebuie să fiu sau să fac?

– Am vrut întotdeauna binele tău și ți-am asigurat toate condițiile, dar se pare că n-am avut cu cine!

– M-ai întrebat și pe mine cum văd *eu* acest bine al meu? Tu totdeauna ai știut totul mai bine, eu trebuia doar să accept și să tac, să împlinesc așteptările. Poate că la un moment dat am obosit și am dorit doar să fiu eu însumi.

– Am o părere prea bună despre tine ca să cred că felul tău de a fi, de a acționa din ultima vreme te reprezintă. Unde crezi că te va duce acest drum? Ce vei deveni, ți-ai pus întrebarea?

– Vreau doar să devin eu însumi, nimic mai mult.

Discuția risca să degenereze, Sorin era furios și dezamăgit, Răzvan încrâncenat, așa că Mira interveni:

– Ce-ar fi să lăsați discuția asta pentru mai târziu? Acum sunteți prea furioși. Cred că fiecare ne putem expune argumentele civilizate și să ne ascultăm unii pe alții cu calm. Răzvan a crescut, îndată termină liceul, să-i dăm un răgaz

să-și adune gândurile și apoi să ni le expună sincer, fără pornire. În familia noastră întotdeauna am știut să ne ascultăm unii pe alții. Trebuie să găsim o soluție.

Era o idee bună, ambii bărbați simțeau asta. Mai târziu, rămași singuri, îi spusese lui Sorin:

– Nu cred că e bine să folosim linia dură. E mare, asta n-ar face decât să-l îndârjească. Să-l tratăm ca pe un adult de la care te aștepți să fie responsabil, să încercăm ideea de colaborare.

Nu era un lucru ușor, dar merita încercat.

– Ești fericită că ai asemenea probleme – îi spusese Simina. Nici nu știi ce fericită ești. Mira o privise cu atenție. Părea un paradox, dar își dădu imediat seama ce voise să spună prietena ei. În opina Siminei, Mira era fericită pentru că avea copii, chiar dacă aceștia îi creau uneori probleme. „Cred că are dreptate. Viața are cu atât mai mult sens, cu cât e mai împlinită pe toate planurile.” Se gândi că Simina n-o nimerise deloc cu măritișul. Rareș, „amantul latin”, se săturase repede de monogamia pe care o presupunea căsătoria și cei doi au ajuns curând la divorț. De atunci, Simina trăia singură.

– Ar trebui să te gândești la o nouă relație, la o nouă căsătorie – îi spusese Mira într-o zi. La peste 30 de ani, ești încă tânără, prea tânără ca să rămâi singură.

– Firele rupte se reînnoadă mai greu. Și oricum... rămâne nodul – zâmbise trist Simina. De atunci trecuseră destui ani, și Simina era tot singură. Profesional, se realizase remarcabil, era unul dintre cei mai buni medici cardiologi din Brașov. Pe plan personal, însă, lucrurile păreau că nu funcționează. O nouă relație se dovedise a fi un eșec și Simina a rămas în continuare singură.

VIII

În timpul necazurilor cu Rareș, Mira s-a simțit adesea depășită de situație. Într-o zi, pe când era mai necăjită, a trecut pe lângă o bisericuță de pe o stradă mică din centru. Ușa fiind deschisă, a cedat impulsului de moment și a intrat. Nu era slujbă, înăuntru erau doar câteva persoane. S-a așezat într-o bancă, și-a prins capul în mâini și pe dată, misteriosul izvor al lacrimilor a prins a curge, însoțit de suspinele sale mute. Când acest izvor a secăt, s-a simțit deodată liniștită, de parcă toate problemele ar fi dispărut. Se miră singură de această stare și privi cu recunoștință, dar și cu uimire în sus. Rămase câțva timp în meditație, apoi se ridică și plecă acasă. Întâmplarea însă a urmărit-o o vreme. A mai intrat de câteva ori, gândindu-se însă că, dacă există Dumnezeu, nu poate privi cu bunăvoință la o persoană care atâta vreme a stat departe de El. Și totuși îi făceau bine aceste momente de meditație. Își aminti o scenă din adolescența ei, când, rebelă, declarase în fața părinților ceea ce auzise la școală: „Religia e pentru babe, azi lumea a evoluat, știința a atins culmi nebănuite”. „Și totuși – replicase Tata – nu poate rezolva problemele simple ale sufletului omenesc, nici nu-ți poate garanta mântuirea. Tehnologia și știința nu sunt totul. Nu-L respinge pe Dumnezeu, în ziua necazului, poți găsi mult sprijin la El.” Mira nu replicase din politețe, dar rămăsese la convingerile ei.

Când s-a produs schimbarea? Treptat, fără să-și dea seama. Cu zece ani în urmă nici nu i-ar fi trecut prin cap să intre într-o biserică. Desigur, se căsătorise religios, dar era

un ritual pe care-l practică toți. Își botezase și copiii și participase și la nunțile la care fusese invitată. Dar pentru ea asta ținea oarecum de convențiile sociale, cărora trebuie să te supui, pentru că așa face toată lumea. Experiența ei recentă însă o pusese pe gânduri și-i amintise vorbele tatălui ei: „În ziua necazului, poți găsi mult sprijin la Dumnezeu.” Se hotărî să aprofundeze problema. Avea acasă Noul Testament, moștenire de la Mama. Începu să-l citească, cu dorința vie de a-și clarifica lucrurile. Când a început să creadă? Nu știe nici acum exact. S-a „trezit” pur și simplu că crede. Căuta cu aviditate în Biblie răspunsuri la întrebări și era fericită când le găsea. Fundamentul vieții ei se schimbase, avea o altă percepție asupra lucrurilor înconjurătoare. Purta adesea discuții lungi cu Sorin pe această temă. El era mai sceptic:

– Nu trebuie să exagerăm, moderația e lucrul cel mai bun.

– Dar aici nu e vorba de asta – replicase Mira –, nu există o scară de la unu la zece. Pur și simplu crezi sau nu crezi. Iar dacă te îndoiești, dacă spui „O fi ceva, poate”, ești în tabăra lui „NU”, chiar dacă tu nu recunoști asta. Lângă Isus au fost răstigniți doar doi oameni, doi păcătoși: unul a crezut și a primit mântuirea chiar acolo, celălalt, nu. De atunci omenirea se împarte doar în aceste două categorii, pentru că, dincolo de orice altă clasificare, acesta este lucrul cel mai relevant, cu impact dincolo de contingent.

– Chiar crezi că vom trăi și *după*...?

– Desigur. E o idee fundamentală a credinței creștine.

– Eh... nimeni nu s-a întors de acolo...

– Tocmai. E o chestie de credință, adică de încredere deplină în lucruri pe care nu le vezi, nu le poți pipăi. Dar

greșești când spui că nimeni nu s-a întors de acolo. Uiți Învierea? Și Sfânta Scriptură relatează și alte cazuri de înviere, amintește-ți de Lazăr.

Se ruga pentru Sorin, se ruga pentru copiii ei. Nu știa cum să se roage, doar îngenunchea și-i spunea pur și simplu lui Dumnezeu problemele ei. Și întotdeauna se ridica împăcată.

Privi pe geamul avionului și rămase gânditoare. „Cred că a fost cel mai bun lucru care mi se putea întâmpla”, medită ea. Închise ochii și pe dată se visă din nou în peisajul cunoscut, dar de data asta Mama era lângă ea. Cerul era senin, de un albastru strălucitor și o muzică subtilă, ca muzica sferelor, pătrundea în auz.

– Ce s-a întâmplat, mamă? întrebă Mira.

– Nimic deosebit. Abia te-ai născut.

– Dar eu sunt un om matur, cum e posibil acest lucru, să mă nasc a doua oară? Mama nu răspunse imediat. O adiere ușoară le mângâia fețele.

– Vântul acesta te-a adus – spuse în sfârșit Mama. El vine de sus și bate încotro vrea. Te-ai născut de sus.

Mira își continuă drumul spre munte. De data asta avea impresia că, în ciuda dificultăților, ar fi putut ajunge în vârf. Se trezi din somn înainte ca acest lucru să se întâmple și, spre deosebire de alte dăți, aproape că îi fu ciudă că visul a fost întrerupt.

Mama... chipul ei îi răsări cu pregnanță din amintire. După moartea soțului său, Mama se împuținase parcă. Avea o privire în care, chiar când zâmbea, licărea o undă de tristețe, ascunsă undeva, în adâncul ei, tristețe ce n-o părăsea nici când se bucura cu copiii sau nepoții. Mira o iubea enorm și o durea faptul că Mama îmbătrânește. Parcă ar fi vrut „să oprească trecerea”, s-o aibă cât mai mult alături și știa că nu

se poate. O dureau degradarea fizică a Mamei, provocată nu doar de bătrânețe, ci și de boală. Era greu să recunoști în bătrânica micuță, cu trupul măcinat de boală, pe femeia frumoasă de odinioară. Mira o luase la ea acasă. Mama obișnuia să stea în fotoliul din care se ridica doar ajutată și s-o privească pe fiica ei cu duioșie.

– Ești un copil bun, Mira. Ai fost întotdeauna.

– Tu n-ai făcut același lucru pentru mama ta? protesta aceasta.

– Da... Ei, s-a dus viața...

– Te cam grăbești. Nimeni nu știe unde și când e la capătul ei.

– Desigur. Dar tot ce e viu se naște, trăiește și moare. E legea biologiei.

– Așa este. Iar legea spiritului este că tot ce e suflet viu, trăiește veșnic.

– Știu. Și cred acest lucru. Doar că... desprinderea nu este ușoară. Stând aici în fotoliu, îmi vin în minte întâmplări și scene din viața mea, care păreau de mult uitate. Și totuși revin, bat la poarta amintirii și ea se deschide instantaneu. Amintiri plăcute, care mă bucură și acum, sau, dimpotrivă, triste. Sau lucruri pe care le regret din toată inima. Și știu că se întâmplă așa ca să-mi pot cere iertare pentru ele. Dumnezeu e bun...

Ochii Mirei se umpluseră de lacrimi. Își întorsese privirea spre fereastră, apoi se ridicase să-i aranjeze Mamei perna la spate, ca ea să nu-i vadă fața. După câteva luni de suferință, Mama s-a stins liniștit, așa cum trăise. S-a alăturat și ea lungului șir de strămoși ce o precedaseră și a căror amintire se pierdea în noaptea timpului. „S-a imbarcat în

luntrea ce pe an ce trece devine tot mai grea, până ce va veni momentul să mă imbarc și eu pe ea” – își aminti ea, privind tabloul din sufragerie.

Mama fusese pentru ea întotdeauna un reper. Când avea neclarități sau nedumeriri cu privire la un lucru, discuțiile cu Mama aduceau de multe ori lumină. Mai ales în acei ani '50-'60, când fata simțea o diferență între ce se vorbea la școală sau în ziare și ce părea a fi opinia părinților ei. „Părea”, pentru că la început, când era mică, părinții nu discutau cu ea lucruri pe care, în inconștiența copilăriei, imprevizibilă prin definiție, fetița le-ar fi putut repeta în fața cui nu trebuia. Cu timpul însă, s-a creat între ei o comunicare mai profundă și Mira înțelesese că lucrurile discutate în familie trebuie să rămână acolo, nu erau și pentru urechi străine. Într-o zi, învăța la română despre „realismul socialist”.

– Așa ceva nu există – pufnise Mama supărată. Cel puțin nu în literatură. În propagandă, da, dar doar atât.

– De ce, Mamă? întrebasese Mira.

– Uite-te cu atenție la aceste scrieri. Ți se pare că au o minimă valoare literară? Nu sunt decât fraze de lemn, menite să ilustreze o teză, o ideologie, n-au viață adevărată. Asta nu poate fi numită literatură. Și apoi, vezi și tu ce scriitori produce: nume sonore – ironizase Mama – A. Toma, Dan Deșliu, Nagy István și alții ca ei. De ce nu mai auzim nimic de un Arghezi, de un Blaga, că doar sunt – slavă Domnului – în viață și bănuiesc că nu le-a secat izvorul talentului. Dar *inter arma silent musae*.¹

– Dar noi nu suntem în război – protestă fata.

¹ În timp de război, muzele tac.

XI

Afară era cald și plăcut. O zi senină, cu un cer fără nori și o adiere blândă ce-i mângâia fața. Mira înainta din nou pe cărarea spre munte. Se mira de culoarea proaspătă și intensă pe care o avea verdele pajiștii și al muntelui. Pe marginea drumului, din loc în loc, copacii dădeau o umbră odihnitoare. În stânga, ceva mai departe, un cioban își păștea oile. Observă că, la un moment dat, acesta luase trei miei din turmă și-i purta pe brațe, pe umeri. Se opri mirată și scoase un strigăt, pentru că i se păruse că mielușeii aveau chipul nepoților ei. „Mi s-a părut – gândi ea –, nu se poate așa ceva.” Dar impresia puternică o însoți multă vreme. Obosi ușor și simți nevoia să se odihnească la răcoare. Se așeză la umbra unui pomișor, bucurându-se de odihnă. Deodată, pomișorul se aplecă asupra ei, mângâind-o cu ramurile sale tinere. Privi în sus și din nou scăpă un sunet de uimire: pomișorul avea chipul Ilincăi.

– Hai, Buni – zise aceasta –, te însoțim noi o bucată, ca să-ți fie drumul mai ușor. Privi în jur și observă alți doi pomișori, ce aveau chipurile lui Andrei și Ducu, îndreptându-se spre ea. Se simți pe dată înviorată și se ridică în picioare, îmbrățișându-i. Porniră toți patru pe cărare. Mira se bucura de această porțiune de drum, având în același timp foarte clar sentimentul că nu va dura veșnic, că pomișorii ei o vor însoți o bucată, după care va trebui să urce singură pe munte. Undeva, într-un cotlon al minții, realiza că e vis, de aceea nici nu se mira că oamenii erau pomișori – sau pomișorii erau oameni?

O treziră glasuri de copii. O mămică se lupta să-și convingă băiețelul și fetița să mai aibă răbdare, pentru că în avion trebuie să fie cuminți și să se joace în liniște. Se gândi